

Β.Βεσκούκης

Περί μονοπωλίου

Πρόκειται για αντιμονοπωλιακή ευαισθησία από πλευράς των ...ΗΠΑ, ή μήπως πίσω από τη δίκη της Microsoft κρύβεται κάτι άλλο;

Η απόφαση του δικαστηρίου ήταν αρκετά σαφής. Η Microsoft παραβιάζει τις αντιμονοπωλιακές διατάξεις της νομοθεσίας των ΗΠΑ και ως εκ τούτου κρίνεται πρωτόδικα ένοχη. Η δικανική πλευρά του θέματος φαίνεται ότι θα έχει συνέχεια καθότι η εν λόγω εταιρία μπορεί να διαθέσει ό,τι απαιτείται σε μεγαλοδικηγόρους και ήδη δήλωσε ότι θα προβεί σε έφεση. Θα προκαταβάλουμε τις εξελίξεις διατυπώνοντας την άποψη ότι το οποιοδήποτε τελεσίδικο αποτέλεσμα θα αποτελεί έκπληξη όχι τόσο σχετικά με αυτό καθεαυτό το αντικείμενο της διαμάχης, αλλά κυρίως σχετικά με την επάρκεια του νομικού πλαισίου (ακόμη και) των ΗΠΑ. Όσο για την ίδια την τελεσίδικη απόφαση, το πιθανότερο είναι ότι στην καλύτερη περίπτωση θα επιβάλει την αλλαγή κάποιων τίτλων και ονομάτων και ότι το πολύ-πολύ να θίξει λίγο από το γόητρο, πάντως όχι την κυριαρχία, της Microsoft.

Ας πάρουμε την τεχνική πλευρά. Ο web browser δεν είναι τμήμα του λειτουργικού συστήματος. Αυτό αν δεχτούμε τον ορισμό του τι είναι λειτουργικό σύστημα, όπως απαντάται, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, στη διεθνή ακαδημαϊκή βιβλιογραφία και διδάσκεται στα πανεπιστήμια και στα σχολεία. Η θέση αυτή επιδέχεται αντίλογο, αυτόν ακριβώς που παρουσίασε η Microsoft στο δικαστήριο, ότι δηλαδή ένα τοπικό resource διαφέρει από ένα απομακρυσμένο μόνο ως προς την τοποθεσία και εφόσον και τα δύο μπορούν να περιγράφονται με HTML ή άλλη τεχνολογία web, τότε ο web browser ταυτίζεται με τον explorer, ο οποίος είναι τμήμα του λειτουργικού.

Η συζήτηση αυτή είναι, κατά τη γνώμη μας, ανούσια και αποπροσανατολιστική. Η Microsoft μπήκε σε μια αγορά στην οποία προσπάθησε να επιβάλλει τους δικούς της όρους προκειμένου να κυριαρχήσει και το έκανε παραβιάζοντας ακόμη και τους τύπους της αντιμονοπωλιακής δεοντολογίας των ΗΠΑ. Δεν είναι μόνο ο browser, που δεν αποτελεί μέρος του λειτουργικού συστήματος. Είναι και το πρόγραμμα backup, το οποίο πλέον δίνεται από την Microsoft ιδιαίτερα πλήρες χωρίς καμία επιβάρυνση. Είναι και το πρόγραμμα επαναδιοργάνωσης του σκληρού δίσκου (defrag). Είναι και τα προγράμματα αποστολής fax, τήρησης διευθύνσεων, κλήσης αριθμών τηλεφώνου, επικοινωνίας μέσω σειριακής θύρας. Είναι όλα αυτά που η Microsoft ονόμασε "Βοηθήματα" (accessories) και τα συμπεριέλαβε στο λειτουργικό της χωρίς επιπλέον επιβάρυνση, καταδικάζοντας στην εξαφάνιση ή στην παράδοση άνευ όρων μικρές εταιρίες που επιβίωναν κατασκευάζοντας utilities όπως αυτά που αναφέραμε.

Η ιστορία, λοιπόν, με τον browser, είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Η συζήτηση επικεντρώθηκε εκεί διότι ήταν πολύ μεγάλος ο κύριος θιγόμενος από την πολιτική αυτή, δηλαδή η Netscape. Και διότι μέσα από την προσβολή των συμφερόντων της Netscape, το αμερικάνικο δημόσιο είδε ποιον κίνδυνο πραγματικά διατρέχει από την παντοκρατορία της Microsoft. Για την ακρίβεια, ποιον κίνδυνο διατρέχουν τα συμφέροντα της κυριαρχίας των οποίων το αμερικανικό δημόσιο λειτουργεί ως θεματοφύλακας εδώ και πολλές δεκαετίες. Αν η Microsoft μείνει μόνη ουσιαστική κυρίαρχη σε μια στρατηγική για την οικονομία, την ανάπτυξη και την άσκηση της εξουσίας περιοχή, τότε υπάρχει πρόβλημα.

Εδώ, όμως, αρχίζουν τα δύσκολα. Καθότι στην "ελεύθερη οικονομία" τέτοιες κανονιστικές διατάξεις δεν είναι δυνατόν να επιβληθούν. Η αγορά θα κρίνει και αν θεωρεί ότι ωφελείται (και μάλλον ωφελείται όταν δεν χρειάζεται να διαθέσει χρήματα για την αγορά browser, λογισμικού για backup, fax, κ.ά.) γιατί να έχει πρόβλημα με την επιλογή της "καλής Microsoft"; Κατά την άποψη του γράφοντα, το προηγούμενο επιχείρημα δεν είναι παρά μια ψευδαίσθηση "ελευθερίας επιλογής", την οποία απλόχερα προσφέρει το σύστημα για να διασφαλίσει την κυριαρχία του, αλλά το γενικότερο θέμα δεν είναι του παρόντος. Στην φάση αυτή αρκούμαστε στο να σημειώσουμε ότι το σύστημα της ελεύθερης αγοράς δεν μπορεί να είναι "καλό" στις μισές περιπτώσεις και "κακό" στις άλλες μισές, ιδιαίτερα όταν ο σηματοφόρος της αντιμονοπωλιακής σημαίας είναι το ...αμερικανικό δημόσιο (!).

Κάτι άλλο, μάλλον, είναι που πάει στραβά και εκεί πρέπει να στρέψουμε την αναζητήσή μας. Ποιος μπορεί να αποτρέψει την Microsoft, από το να κάνει αυτό που θέλει; Κατά τη γνώμη μας κανείς. Σήμερα η διαμάχη εντοπίζεται στον browser, αύριο ποιος ξέρει πού. Διότι, δεν απαγορεύεται η εταιρία (ολόκληρη ή εν μέρει, αδιάφορο) να μεταναστεύσει σε μια τριτοκοσμική χώρα την οποία και θα αγοράσει (τη χώρα, ολόκληρη) και να ασκεί από εκεί τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες, χωρίς να υπόκειται στην παρεμβατική λογική του ...αμερικανικού δημοσίου. Οσο δε η ιστορία της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας προχωρά, τόσο λιγότερο δύσκολη είναι η αποτροπή του σεναρίου από την απόφαση οποιουδήποτε δικαστηρίου.

Αυτό είναι που φοβάται η αμερικανική κυβέρνηση ή ακριβέστερα τα παραδοσιακά (μη έχοντα σχέση με πληροφορική, λειτουργικά συστήματα, browser, κλπ) συμφέροντα του βιομηχανικού συμπλέγματος που βρίσκονται πίσω της. Φοβούνται την επικίνδυνη διαταραχή της ισορροπίας τόσο σε ποσοτικούς όρους, όσο και σε ποιοτικούς. Δεν γίνεται, δηλαδή, μόνο επικίνδυνα μεγάλη σε μέγεθος η Microsoft, αλλά γίνεται κυρίαρχος σε στρατηγικές περιοχές. Αυτό πρέπει να ανακοπεί, μέχρι τουλάχιστον η προαναφερθείσα ισορροπία να επαναπροσδιοριστεί. Η γενική και λογικοφανής συμμόρφωση με τους νόμους (οι οποίοι κατασκευάστηκαν προ πληροφορικής επανάστασης για να υπηρετούν τα παραδοσιακά συμφέροντα) είναι μια ευπρεπής και εύπεπτη απόπειρα ανακοπής της πορείας αυτής. Δηλαδή ένα καλό προκάλυμμα μιας βαθιάς εσωτερικής διαμάχης του κυρίαρχου συστήματος για λαϊκή κατανάλωση.

Αυτά τα ολίγα, για να μην δημοσιεύεται μόνο η άποψη των εγκλωβισμένων στη λογική της αμερικανικής "νομιμότητας" αναλυτών των γυαλιστερών εντύπων. Μπορεί όλοι να κάνουμε δουλειές με τη Microsoft, αυτό όμως δεν θα πρέπει να μας εμποδίζει από το να βλέπουμε τι συμβαίνει γύρω μας. Τώρα, το αν μια από τις επόμενες επεμβάσεις των αμερικάνων πεζοναυτών που ...προστατεύουν τη δημοκρατία, την ελευθερία, τα ατομικά δικαιώματα, τις αξίες, και ό,τι άλλο θέλετε, στον πλανήτη γη, γίνει στο Redmond, αυτό θα ταρακουνήσει ακόμη και εμάς. Οχι γιατί έγινε, αλλά γιατί θα έχουμε την ατυχία να ζήσουμε στην ιστορική περίοδο που αυτό θα σηματοδοτεί.

Δημοσιεύτηκε στο OPEN Newsletter

τον Μάιο του 2000